

Οι κοιμημένοι Άσπασοί του Κιλκίς

Στα

σύνορα με τη FYROM, λίγα μόλις χιλιόμετρα από τη Θεσσαλονίκη, το «άγνωστο» Κιλκίς και ο ομώνυμος νομός έχουν τη δική τους ταυτότητα, και τις δικές τους ομορφιές. Εκεί το κλάδεμα άρχισε πάλι, ο μούστος ωριμάζει στα κελάρια, η ιστορία της αμπελουργίας συνεχίζεται. Στα παλιά καπνοχώρια, οι αγρότες στρέφονται σε νέες καλλιέργειες, φροντίζουν τις συκιές, τις κερασιές. Οι περισσότεροί τους, πρόσφυγες: Πόντιοι, Θρακιώτες, Στρωμνιτσιώτες, κάποιοι Σαρακατσάνοι. Συμμετέχουν σε συλλόγους, οργανώνουν εκδηλώσεις, προσπαθούν να διατηρήσουν τις παραδόσεις τους.

Η ακριτική αυτή βόρεια πύλη της Ελλάδας, είναι ένας τόπος που σε καλεί να τον γνωρίσεις, να τον εξερευνήσεις, να ανακαλύψεις τα παραλίμνια δάση, τον πλούσιο υδροβιότοπο της λίμνης Δοϊράνης, ή τα «Χίλια Δέντρα» με τις βελανιδιές 400 ετών. Να ξαποστάσεις στους πρόποδες του Πάικου με τους μοναδικής ομορφιάς καταρράκτες του Σκρα και τη διάσημη Γαλάζια λίμνη. Να θαυμάσεις το όρος Μπέλες που αποτελεί φυσικό σύνορο Ελλάδας-FYROM-Βουλγαρίας, και να περπατήσεις την εύφορη κοιλάδα του ποταμού Αξιού με τις περιπατητικές διαδρομές και το βαλκανικό βοτανικό κήπο στα Κρούσια.

Στην πόλη του Κιλκίς, στους πρόποδες του Αϊ Γιώργη, μνημεία που θυμίζουν τις απαρχές της νέας Ιστορίας της περιοχής -τον Μακεδονικό Αγώνα. Και εκεί κοντά ένα σπήλαιο που βρέθηκε εντελώς τυχαία. Στα νότια του νομού η Πικρολίμνη με τον θαυματουργό πηλό της. Ενώ 40 χλμ. δυτικά, η παραδοσιακή κωμόπολη της

Γουμένισσας, το καλό κρασί και οι βαλκανικές μελωδίες από τα ξακουστά «χάλκινα» σε προσκαλούν στο ωραίο ταξίδι.

Σπήλαιο

και

Αρχαία

Θηρία

Γιγαντιαία ελάφια, ύαινες και νυφίτσες, πρωτόγονα βόδια, άγρια άλογα και ημίονοι. Δεν είναι φανταστικοί ήρωες της «Εποχής των Παγετώνων», έζησαν εδώ στο Κιλκίς πριν από 30.000 χρόνια. Στα σπλάχνα του λόφου του Αγ. Γεωργίου το νερό της γης δημιούργησε το δικό του αρχιτεκτονικό θαύμα. Ένα σπήλαιο που απλώνεται σε 2 ορόφους που ξεπερνούν τα 1000 τ.μ. γεμάτο μυστικά, σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Δίπλα στο σπήλαιο βρίσκεται το «Κέντρο Προβολής Λόφου Αγ. Γεωργίου». Στο μόνιμο εκθεσιακό του χώρο φιλοξενείται ο πλούσιος παλαιοντολογικός θησαυρός απολιθωμάτων ζώων και ευρημάτων που έχουν εντοπιστεί στο Σπήλαιο Κιλκίς.

Οι κλιματολογικές συνθήκες του σπηλαίου (μόνιμη θερμοκρασία 15-17^ο C, υγρασία 95%) έκαναν τους επιστήμονες να μιλήσουν για σπηλαιοθεραπεία. Μετά από έρευνα που πραγματοποίησαν, διαπίστωσαν ότι το σπήλαιο παρουσιάζει θεραπευτικές ιδιότητες για το παιδικό βρογχικό άσθμα. Η σπηλαιοθεραπεία πρόκειται να αναπτυχθεί για πρώτη φορά στη χώρα μας.

Ο Βαλκανικός Βοτανικός Κήπος Κρουσίων βρίσκεται μόλις 2 χλμ. πριν την Ποντοκερασιά. Είναι ίσως ο νεότερος βοτανικός κήπος της χώρας μας, αφού εγκαινιάστηκε το 2001. Σε μία έκταση 310 στρεμμάτων φιλοξενούνται πάνω από 1.072 ενδημικά και αυτοφυή είδη της βαλκανικής χλωρίδας. Πλαισιωμένα από λιμνούλες, ρυάκια, μικρούς τεχνητούς καταρράκτες και παρατηρητήρια πουλιών. Η επίσκεψη είναι δωρεάν.

Οι ιαματικές λάσπες της Πικρολίμνης

Στον πυρήνα της αρχαίας λίμνης Χαλάστρας, νότια του νομού, το καλοκαίρι όλο και κάποιον βλέπεις μαύρο απ' τα λασπόλουτρα. Γύρω από την όχθη της Πικρολίμνης λειτουργεί το ειδικό για χειμερινές εξορμήσεις πηλοθεραπευτήριο, με ομαδικές πισίνες για άντρες και γυναίκες. Χιλιάδες το επισκέπτονται. Λέγεται πως ο θειούχος πηλός, ήταν γνωστός από την αρχαιότητα για τις πολλαπλές ιαματικές του ιδιότητες. (4.5τ.χ. έκτασης - 4μ. βάθος, τους θερινούς μήνες αποξηραίνεται)

Μια λίμνη-χίλια δέντρα

Τα «Χίλια Δέντρα» αποτελούν ένα μικρό τμήμα των μεγάλων δασών που κάποτε κάλυπταν όλη την Κεντρική Μακεδονία. Σε αρκετά σημεία ο χώρος είναι διαμορφωμένος για υπαίθριο φαγητό, και εξοχικά κέντρα. Αν σας αρέσει η ποδηλασία, το δάσος και οι παρόχθιοι δρόμοι αποτελούν το ιδανικό πεδίο για αξέχαστες ποδηλατάδες. Οι γέρικες βελανιδιές ηλικίας έως και 400 χρόνων έχουν χαρακτηριστεί Μνημείο της Φύσης.

Τα σύνορα του νερού

Χρόνο με τον χρόνο τα νερά της λιγοστεύουν. Ψάρια και ψαροπούλια μειώνονται συνεχώς. Μόνο οι καλαμιώνες και οι ψαράδες επιμένουν. Στις όχθες της ανακαλύπτεις σιωπηλά χωριά, πανάρχαια δάση, γοητευτικά τοπία. Η Δοϊράνη έχει έκταση 42,8χλμ. και βάθος 8μ.. Το 1/3 της ανήκει στην Ελλάδα, ενώ το υπόλοιπο στη FYROM. Η λεκάνη της τροφοδοτείται από πηγές που αναβλύζουν στον πυθμένα της, αλλά κι από τα γύρω ορεινά ρέματα που έρχονται από το Μπέλες και τα Κρούσια όρη. Στα νερά της έχουν εντοπιστεί περί τα 18 είδη ψαριών, με κυριότερα το γριβάδι, το γουλιανό, την πλατίτσα και το περκί, ενώ εδώ φωλιάζουν ή αναζητούν προσωρινό καταφύγιο 36 σπάνια είδη ορνιθοπανίδας.

Σμαραγδένια Λίμνη - καταρράκτες Σκρα

Η Σμαραγδένια Λίμνη και οι καταρράκτες βρίσκονται, ανάμεσα στα χωριά Σκρα και Κούπα. Ακολουθώντας ένα μονοπάτι σε μια δασική διαδρομή με πλούσια βλάστηση, συναντάμε τον πρώτο καταρράκτη. Λίγο πιο κάτω, περνώντας από ένα ξύλινο γεφυράκι αντικρίζουμε τη «Σμαραγδένια Λίμνη», όνομα που προέρχεται από το γαλαζοπράσινο χρώμα του νερού της το οποίο οφείλεται στους ασβεστοποιημένους και απολιθωμένους οργανισμούς του πυθμένα της.

Μουσείο Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου - Μάχης Σκρα

Από τον Αρχάγγελο έως το Σκρα θα διανύσετε μια μοναδική διαδρομή 15 χιλιομέτρων ανάμεσα σε κερασιές. Στην περιοχή καλλιεργούνται 120.000 δέντρα και παράγονται 6.000 τόνοι τραγανά κεράσια. Στο Σκρα λειτουργεί το μουσείο της ομώνυμης μάχης του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου, όπου φυλάσσονται πολεμικά κειμήλια.

Οι γεύσεις της Διασποράς

Στην περιοχή του Κιλκίς ο επισκέπτης έχει την ευκαιρία να γνωρίσει και να γευτεί τα τοπικά προϊόντα. Τα ταπεινά τουρσιά βρίσκονται σε κάθε σπίτι, αλλά βασιλιάς όλων είναι η ποντιακή κουζίνα. Εδώ παράγονται τα ονομαστά ποντιακά τυριά και ζυμαρικά «ΡΑΓΙΑΝ» στο χωριό Βάθη, σε έναν καταπληκτικό, επισκέψιμο χώρο παραγωγής. Εκλεκτά γαλακτοκομικά όπως τα τυριά Δοϊράνη. Τα γαλακτοκομικά του Κουκάκη και του Λύκα, αλλά και το κασέρι Κολιός, παράγονται επίσης στην περιοχή. Σπιτικά τουρσιά παράγει ο Παρπάρας. Από το 1967 τα «Παραδοσιακά ζυμαρικά της Γιαγιάς» φτιάχνονται στο Χέρσο με αγνά υλικά. Η Γουμένισσα είναι το κέντρο της παραγωγής κρασιού με κρασιά ΟΠΑΠ από ποικιλίες ξινόμαυρου και νεγκόσκα. Επισκέψιμα οινοποιεία φτιαγμένα με μεράκι, όπως του Μπουτάρη και Αϊδαρίνη. Μικρά οικιακά μουσεία οίνου όπως του Ευτυχίδη και του Τάτση. Παραδοσιακά καζάνια όπως του Αρχοντάκη. Εξαιρετικές μονάδες βιολογικής καλλιέργειας αμπελιών όπως το οινοποιείο Ακροθέα σας περιμένουν να σας ξεναγήσουν στους δρόμους του κρασιού, με μυρωδιές γκράπας και τσίπουρου. Παραδοσιακά εδέσματα και γλυκά του κουταλιού, θα δοκιμάσετε στη Φιλυριά στο σπίτι του Κυρ Αλέκου. Στη Γερακώνα στη γωνιά του Κυρ Βασίλη θα γευτείτε το γνήσιο μέλι του. Στον Φανό στον παραδοσιακό ξυλόφουρνο του Κώστα θα απολαύσετε σπιτικό ζυμωτό ψωμί και παραδοσιακά ζυμαρικά από βιοκαλλιέργεια και πετροαλεσμένα σιτηρά. Από τα ταβερνάκια στα Κρούσια, μέχρι τα εστιατόρια

του Κιλκίς και από τα Μεγάλα Λιβάδια στο Πάικο, μέχρι τη γραφική Καστανερή και το καταπράσινο Κοτζά Ντερέ, εξαίσια κρεατικά από ντόπια ζώα ελεύθερης βοσκής σας υπόσχονται ανεπανάληπτες γευστικές απολαύσεις.

Γιορτές και έθιμα

Τα Θεοφάνια στη Δοϊράνη έχουν τη δική τους ομορφιά. Αγιάζονται τα νερά για να εξαφανιστούν τα κακά πνεύματα, που όπως λέει η παράδοση κυκλοφορούν ελεύθερα από την ημέρα της γέννησης του Χριστού μέχρι τη βάπτισή του. Λαμπρός είναι ο αγιασμός των νερών της λίμνης, του Αξιού, και του Γαλλικού με τη γνωστή κατάδυση του τιμίου Σταυρού και τους βουτηχτές που συναγωνίζονται να τον ανασύρουν.

Η Γιορτή της Μπάμπως είναι έθιμο με αρχαιοελληνικές καταβολές που έφεραν στην περιοχή οι πρόσφυγες από την ανατολική Θράκη. Αναβιώνει κάθε χρόνο στις 8 Ιανουαρίου από τις γυναίκες των οικισμών του Άσπρου και της Καλίνδριας. Με το έθιμο τιμάται η «Μπάμπω», η μαία του χωριού, ένα πρόσωπο ξεχωριστό για τις μικρές κοινωνίες εκείνης της εποχής και ειδικά για τις γυναίκες. Στο πρόσωπο της τιμάται η ζωή, η γονιμότητα, η γυναίκα, που μέσα από τις οδύνες του τοκετού μεταμορφώνεται σε μάνα.

Το Κουρμπάνι είναι γιορτή προς τιμή του Άγιου Τρύφωνα, προστάτη της αμπελουργίας. Διοργανώνεται κάθε 1η Φεβρουαρίου στην αμπελουργική Γουμένισσα, στο εκκλησάκι του Αγίου Τρύφωνα. Στην αυλή της εκκλησίας στήνεται μαγειρειό με καζάνια από εθελοντές μαγείρους. Νωρίς το πρωί σφάζεται το μοσχάρι και βράζει σε μεγάλα καζάνια. Μόλις το βραστό είναι έτοιμο, αμέσως μετά τη θεία λειτουργία, ο ιερέας το διαβάζει και κατόπιν μοιράζεται στον κόσμο. Τα ζώο-θυσία προσφέρουν οι πιστοί αμπελουργοί στον Άγιο για να προστατεύσει την παραγωγή τους. Στη γιορτή παίρνουν μέρος και τα «Χάλκινα της Γουμένισσας» ενώ προσφέρεται υπέροχο κρασί Γουμένισσας.

Μυρσίνη Γρηγόρη

Πηγή: ypaithros.gr